

ADVENDIAJA III PÜHAPÄEV AD 2021

1Kr 4:1–5 (Jr 3:21–25; Mt 11:2–10)

- 1 Nõnda siis peetagu meid Kristuse sulaseiks ja Jumala saladuste majapidajaiks.
- 2 Ent majapidajailt nõutakse, et nad oleksid ustavad.
- 3 Aga see on mulle tähtsusetu, kui teie mõistate minu üle kohut või teeb seda mõni inimlik kohtupäev, ka ma ise ei mõista enda üle kohut,
- 4 sest ma ei tea enesel olevat ühtegi süüd. Kuid selle põhjal ei ole ma veel õigeks mõistetud, sest Issand on see, kes minu üle kohut mõistab.
- 5 Nõnda siis ärge mõistke kohut enne õiget aega, enne kui tuleb Issand, kes toob valguse ette pimedusse varjunud asjad ning teeb avalikuks inimsüdamete kavatsused; ja siis saab igaüks kiituse Jumalalt.

Sissejuhatus

Apostel Paulus kirjutas esimese kirja korintlastele 1. sajandi viiekümnendate aastate keskpaiku, tõenäoliselt paar aastat enne kirja roomlastele. Taoliseks arvamuseks annab aluse 1Kr 16:1jj mainitud korjandus Jeruusalemma koguduse heaks, mis Rooma kirja kirjutamise ajaks oli juba toimunud. Kiri on saadetud Efesosest (1Kr 16:8) Pauluse kolmanda misjonireisi ajal (vrd Ap 19).

Korintose kogudus oli rajatud Pauluse enda poolt aastal 50 või 51. Korintosesse tuli Paulus Ateenast, kus tema kuulutustöö üpriski kesised tagajärjed (vt Ap 17:16–34) aitasid tal loobuda lootusest veenda inimesi inimliku tarkusega ning keskenduda peamisele – kuulutusele ristilöödud Kristusest: «Kui ma teie juurde tuln, vennad, ei tulnud ma eriti üleva kõne või tarkusega kuulutama teile Jumala saladust. Sest ma otsustasin teada teie keskel ainuüksi Jeesusest Kristusest ja Temast kui ristilöödust. Ja ma olin teie juures nõtruses ja kartuses ja suures värinas ning mu kõne ja mu kuulutus ei püüdnud veenda tarkusega, vaid Vaimu ja väe osutamise, et teie usk ei oleks inimlikus tarkuses, vaid Jumala väes.» (1Kr 2:1–5)

See ongi 1. Korintose kirja peateema: sõna ristist, mis on «narrus neile, kes hukkuvad», aga «Jumala vägi» neile, kes päästetakse» (1Kr 1:18). Kirja otseseks ajendiks olid Korintose koguduses pärast Pauluse lahkumist tekkinud lõhed ja tülid, mis said alguse nii isikute vahelisest rivaliteedist kui teoloogilistest eriarvamustest ning tõid endaga kaasa mitte ainult erinevatesse «parteidesse» koondumise, vaid ka mitmesuguseid valeõpetusi ja kõlblusetust. Kirja otseseks ajendiks olid Pauluse sõnul «Kloe perelt» saadud teated lõhede ja riiu kohta (1Kr 1:11), samuti korintlaste endi poolt talle saadetud küsimused (1Kr 7:1).

Nagu öeldud, seab Paulus oma kirjas inimliku tarkuse vastu sõnumi ristilöödud Kristusest, kelles saab avalikuks «Jumala saladusse peidetud tarkus», mida «ükski praeguse ajastu valitsejatest ei ole ära tundnud» (1Kr 2:7j). Sellest tarkusest võib saada osa üksnes Jumala Vaimu abil, kes «uurib läbi kõik, ka Jumala sügavused» (1Kr 2:10) ning kelle templiks on iga kristlane (1Kr 3:16). Sellest tuleneb, et kristlane peab elama pühaduses, kuna Jumala tempel on püha – hoidudes ühtlasi eneseülendamisest, kuna mitte kellelgi ei ole põhjust ega õigust kiidelda iseendast, sest kõik, mis kellelgi on, on ta saanud Jumalalt (vrd 1Kr 4:7).

Suurelisuse paratamatuteks viljadeks on kõlvatus, andumine ebajumalateenistusele ja korratutele himudele, ülbus ja ülekohus oma kaasvendade suhtes ning omapärase paradoksina ühelt poolt kõikelukubatus, teiselt poolt aga kitsarinnalisus ja oma õiguse tagaajamine teiste arvel (vrd 1Kr 5–6).

Kirja keskosas pühendab Paulus rohkesti tähelepanu mitmesugustele inimsuhetele, nii abielus ja perekonnas (1Kr 7) kui laiemas ringis, rõhutades kohustust hoolida ka nõrgemate südametunnistusest ning hoiduda neile komistuseks saamast (1Kr 8). Samuti peab apostel vajalikuks tuletada Korintose kogudusele meelde head korda, mis peab valitsema jumalateenistustel (1Kr 10–11), ning seda, et kõik vaimuannid on antud mitte isiklikuks, vaid ühiseks kasuks ja koguduse üles ehitamiseks (1Kr 12 ja 14). Kõrgeimaks armuanniks on Pauluse sõnul armastus, milleta kõik muu on tühine (1Kr 13).

Kirja lõpuosa kõneleb surnuist ülestõusmisest, mille Paulus seab tähtsuselt kirja alguses käsitletud Kristuse risti sõnumi kõrvale, rõhutades, et «kui Kristust ei ole üles äratatud, siis tähendab see, et ka meie jutlus on tühine ja tühine on ka teie usk» (1Kr 15:14). Taolise otsekoheuse põhjuseks oli ilmselt asjaolu, et Korintose koguduses leidis inimesi, kes eitasid surnute ülestõusmist: «Kui aga Kristusest kuulutatakse, et Ta on üles äratatud surnuist, kuidas siis mõned teie seast ütlevad, et surnute ülestõusmist ei ole?» (1Kr 15:12) Erilise rõhuga kõneleb Paulus ihulikust ülestõusmisest – ilmselt vastusena neile, kes olid valmis tunnustama üksnes mingit «vaimset» ülestõusmist¹.

1. Korintose kirja viimases peatükis kinnitab Paulus, et ta kavatses Korintost peagi jälle külastada (1Kr 16:2jj), kusjuures mitte ainult korraks, vaid selleks, et pikemalt paigale jääda (1Kr 16:7).

Martin Luther võtab 1. Korintose kirja keskse sõnumi kokku järgmiselt: «Selles epistlis manitseb P. Paulus korintlasi, et nad peavad olema üksmeelsed usus ja õpetuses ja vaatama, et nad õpiksid hästi peasja, mis on komistuseks kõigele mõistmisele ja tarkusele, nimelt et Kristus on meie pääste.»²

¹ Sarnaselt 1Tm 2:18 mainitud eksiõpetajatele, kes väitsid, et «ülestõusmine on juba toimunud».

² Esimese Korintose kirja eessõna.

Keelelisi märkuseid

Peetagu – λογίζέσθω ἄνθρωπος – sõnasõnalt: «pidagu/arvaku inimene». Sõna λογίζομαι – «arvestama», «mõtlemine», «kaalutlemine», «[millekski/kellekski] pidama» – tuleneb sõnast λόγος – «sõna», «kõne», «mõiste», ka «arusaam», «arvestus», «mõtisklus», «läbi- (või järele-) mõtlemine».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός – «Kristus» – tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Sulaseiks – ὑπηρέτας – sõna ὑπηρέτης – «sulane», «abitööline»³ – tähendab sõnasõnalt «alamsõudja» või «alumine sõudja»⁴. Uues Testamendis kasutatakse seda sõna ka sünagoogi teenri (Lk 4:20) ja templisulaste (Jh 7:45j) tähistamiseks.

Saladuste – μυστηρίων – sõna μυστήριον – «saladus», «peidetud asi» – tuleneb verbist μύω – «[suud või silmi] sulgema».⁵

Majapidajaiks – οἰκονόμους – sõna οἰκονόμος – sõnasõnalt: «majaseadus» – tähistab enamasti isikut (kes võis olla kas vaba või ori), kelle kätte oli usaldatud kogu majapidamise korraldamine, sh kinnisvara eest hoolitsemine, rahaasjad, n-ö personalitöö ja tihtipeale ka laste kasvatamise ja kooolitamise korraldamine.

Ent majapidajailt nõutakse – ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις – sõnasõnalt: «Siinjuures nõutakse majapidajailt ennekõike».⁶ Sõna ζητέω tähendab «otsima», «taotlema», «nõudma», «nõudlema».

Et nad oleksid ustavad – ἵνα πιστός τις εὐρεθῆ – sõnasõnalt: «et nad leitaks ustavana». Sõna πιστός – «ustav», «usaldusväärne», ka «usaldav», «usklik» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Tähtsusetu – εἰς ἐλάχιστόν – sõna ἐλάχιστος on sõna ἐλαχύς – «väike», «lühike», «pisike» – ülivõrre ja tähendab «vähim», «pisim», «lühim», ka «tähtsusetuim».⁷

³ Võib-olla ka «alltöövõtja».

⁴ Kreeka triieri kõige madalama aerurea sõudja.

⁵ Erinevalt Ef 5:32 ei ole sõna μυστήριον – «saladus» – vasteks Vulgatas siin mitte *sacramentum*, vaid kreeka keelest üle võetud *mysterium*.

⁶ 1968. aasta piiblitõlkes: «Ent majapidajailt nõutakse sel juhul kõigepealt»; 1989. aasta Uues Testamendis: «Sellel pinnal majapidajailt nõutakse».

⁷ 1989. aasta Uues Testamendis tabavalt: «täpes».

Mõistate...kohut – ἀνακριθῶ – sõna ἀνακρίνω – «läbi katsuma», «üle kuulama», «kohut mõistma», «otsust langetama»⁸ – koosneb ülespoole osutavast eessõnast ἀνά ja verbist κρίνω – «eraldama», «eristama», «[välja] valima», «läbi katsuma», «hinnangut andma», «kohut mõistma (kohtuotsust langetama)», ka «hukka mõistma».

Inimlik kohtupäev – ἀνθρωπίνης ἡμέρας – sõnasõnalt: «inimlik päev».

Ma ei tea enesel olevat ühtegi süüd – οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῶ σύνοιδα – sõnasõnalt: «ma ei ole ju endas midagi näinud/ära tundnud».

Selle põhjal ei ole ma veel õigeks mõistetud – ὅτι ἐν τούτῳ δεδικαίωμα – sõna δικαίω tähendab «õigeks mõistma», «õigeks kuulutama».⁹

Issand – κύριος – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Kes minu üle kohut mõistab – ἀνακρίνων – originaalis kasutatakse jätkuvale tegevusele viitavat oleviku ajavormi.

Enne õiget aega – πρὸ καιροῦ – sõna καιρός tähistab enamasti kindlaksmääratud aega või ajavahemikku, samuti õiget, sobivat aega ja (näiteks ootamise järel) kätte jõudnud aega.¹⁰

Pimedusse varjunud asjad – τὰ κρυπτά τοῦ σκοτούς – sõna κρυπτός tähendab «peidetud», «salajane». Sõna σκοτός – «pimedus» – tuleneb tõenäoliselt sõnast σκιά – «vari».¹¹

Teeb avalikuks – φανερώσει – sõna φανερώω – «avalikuks saama», «nähtavaks saama», «teatavaks saama» – tuleneb sõnast φῶς – «valgus».¹²

Inimsüdamete – τῶν καρδιῶν – «südamete». Sõna καρδιά – «süda» – tähistab piltlikult n-ö sisemist inimest, s.t eneseteadvust, eriti hinge ja vaimu keskmena, mõtete, tunnete, soovide, igatsuste, püüdluste «asupaigana», elujõu ja tahte allikana.

⁸ 1989. aasta Uues Testamendis: «mu kallal juurdleb».

⁹ 1989. aasta Uues Testamendis: «õigeks tunnistatud».

¹⁰ Võiks tõlkida ka «enneaegselt», «ennatlikult», siiski mitte unustades, et Paulus peab siin üsna tõenäoliselt silmas – vastandina ennist nimetatud «inimlikule päevale» – Issanda päeva, mida ta mainib juba päris kirja alguses: «Tema kinnitab teid ka lõpuni, et te oleksite laitmatult puhtad meie Issanda Jeesuse Kristuse päeval.» (1Kr 1:8)

¹¹ Pimedus ei eksisteeri iseseisvalt, vaid tekib valguse varjamise/varjutamise tulemusena.

¹² Samast tüvest on pärit nt venekeelne sõna фонарь – «latern».

Kavatsused – τὰς βουλὰς – sõna βουλή tähendab «kavatsus», «nõu», «taotlus», «motiiv».¹³

Kiituse – ὁ ἔπαινος – sõna ἔπαινος tähendab «heakskiit», «tunnustus».

Sisuline analüüs

Esimese Korintose kirja ajendiks olid Korintose koguduses lahvatanud tülid ja rivaliteet, mis puudutas otseselt ka kirja autorit: «Ma räägin sellest, et igaüks teist ütleb: «Mina olen Pauluse poolel!» või: «Mina olen Apollose poolel!» või: «Mina olen Keefase poolel!» või «Mina olen Kristuse poolel!»» (1Kr 1:12) See ei tähendanud mitte ainult poole valimist ühe või teise apostli kasuks, vaid tõi endaga kaasa üleoleva suhtumise isegi nendesse, kelle kasuks keegi otsustas: apostlites ja teistes sõnakuulutajates hakati nägema justkui «teenusepakkujaid», kelle hindamise õigus oli neil, kes nende osutatavat «teenust» tarbisid.¹⁴

Teataval määral Paulus isegi nõustub sellega, nii ütleb ta kolmanda peatüki lõpul: «Teie päralt on kõik: olgu Paulus, olgu Apollos, olgu Keefas, olgu maailm, olgu elu, olgu surm, olgu käesolev, olgu tulev – kõik on teie päralt» (1Kr 3:21j) – rõhutades samal ajal ülimalt selgusega: «Teie olete aga Kristuse päralt ja Kristus on Jumala päralt.» (1Kr 3:23) ning: «Nõnda ärgu siis ükski kiidelgu inimestest.» (1Kr 3:21)

Neljanda peatüki algussalm on otseseks kontrastiks eelneva peatüki lõpusalmidele: kui ka kõik oleks teie päralt (või kui te arvate, et kõik on teie päralt – samal ajal, kui te ise olete tegelikult Kristuse päralt), siis õigupoolest on täiesti kindel, et «meie», s.t apostlid, ei ole mitte teie sulased või «teenusepakkujad», vaid Kristuse sulased (õigupoolest abilised või kaastöölised – vt vastavat keelelist märkust) ja Jumala majapidajad, ning just nendeks on igaüks kohustatud meid pidama.

Kahtlemata peavad majapidajad olema ustavad – aga nad ei ole aruandekohustuslikud mitte koguduse, vaid oma Issanda ees. Paulus läheb veelgi kaugemale: nad ei pea isegi vaeva nägema omaenda töö läbikatsumisega, senikaua, kui nad teevad seda ustavalt, ja ühelt poolt on see apostlitele kindlasti julgustuseks, teisalt aga ka meeldetuletuseks, et kuna kohtumõistmine on üksnes Jumala käes, ei ole kellelgi võimalik ka ennast ise õigeks mõista.

¹³ 1968. aasta piiblitõlkes: «südamete nõud».

¹⁴ Paulus on kohati lausa lõikavalt irooniline, näiteks: «Juba te olete küllalt söönud, juba te olete rikkaks läinud, juba te valitsete ilma meieeta kuningatena! Jah, kui te tõesti oleksite juba kuningad, siis oleksime ka meie koos teiega kuningad! Mulle tundub, et Jumal on meid, apostleid, pannud kõige viimasele kohale nagu surmamõistetuid areenil kogu maailmale vaadata, nii inglitele kui inimestele. Meie oleme Kristuse pärast arutud, aga teie olete arukad Kristuses; meie oleme nõrgad, aga teie olete tugevad; teie olete aulised, aga meie oleme autud.» (1Kr 4:8jj)

Paulus liigub siin üldiselt isiklikule. See, et apostlid ja teised sõnakuulutajad on Kristuse sulased ja Jumala majapidajad, kehtib kahtlemata nende kõigi puhul, nagu ka ustavuse nõue. Arutelu kohtumõistmise üle aga näib Paulust puudutavat isiklikult ja lausa valusalt. Jääb mulje, nagu oleks teda Korintoses – tema enda rajatud koguduses – teravalt kritiseeritud, talle mingeid etteheiteid tehtud, teda võib-olla koguni n-ö vaibale, s.t aru andma kutsutud. Paulus lükkab selle kõik otsustavalt tagasi ning kinnitab – kuigi mitte otsesõnu, vaid kaudselt –, et tema motiivid ja kavatsused on ausad ja omakasupüüdmatud. Ta annab kõik Jumala kätte, kes «toob valguse ette pimedusse varjunud asjad ning teeb avalikuks inimsüdamete kavatsused» (1Kr 4:5).

Paulus lisab, et ka «kiitust» (heakskiitu, tunnustust või tasu tehtud töö eest) ei peaks keegi ootama inimestelt, vaid üksnes Issandalt.

Ise võtab ta seda äärmiselt tõsiselt ja sõnasõnalt:

«Me näeme vaeva oma kätega tööd tehes.» (1Kr 4:12)

«Või ei ole ainult minul ja Barnabasel õigust olla vaba kehalisest tööst? Kes läheb iial sõduriks omal palgal? Kes istutab viinamäe ega söö selle vilja? Või kes hoiab karja ega joo kariloomade piima? Kas ma räägin seda inimlikul pinnal? Eks ütle sedasama ka Seadus? On ju Moosese Seaduses kirjutatud: «Ära seo kinni pahmast tallava härja suud!» Kas Jumal hoolitseb härgade eest? Eks Ta ütle seda pigem meie pärast? Meie pärast on ju kirjutatud, et kündja peab kündma lootuses ning rehepeksja peksma lootuses, et ta saab sellest osa. Kui me oleme külvanud teile vaimulikke ande, on see siis suur asi, kui me tahaksime lõigata teie ainelisi ande? Kui juba teistel on niisugune õigus saada teilt see osa, eks meil ole siis ammugi? Kuid me ei ole seda õigust kasutanud, vaid me lepime kõigega, et me kuidagiviisi ei saaks takistuseks Kristuse evangeeliumile. Eks teie tea, et need, kes pühi toiminguid toimetavad, söövad pühakoja omast, ja et need, kes altari juures teenivad, saavad oma osa altarilt? Nõnda on Issand ka korraldanud, et evangeeliumi kuulutajad võivad elada evangeeliumist. Kuid mina ei ole sellest kasutanud midagi.» (1Kr 9:6–15)

Väljend «Kristuse sulane» (või abiline) tähistab ilmselt eeskätt Kristusele kuulumist, Tema oma olemist – kuigi siin võib näha ka apelleerimist osasaamisele Kristuse autoriteedist. «Jumala saladuste majapidajal» on aga kindlasti märksa sisulisem tähendus, kuna sõna «saladus» (μυστήριον), vaatamata sellele, et Paulus ei kasuta seda oma kirjas kuigi rohkesti, on tema jaoks määrava tähtsusega.

Just Jumala saladust tuli ta korintlastele kuulutama (1Kr 2:1) – saladust, mille Jumal on peitnud selle maailma tarkade eest, ent avaldanud neile, kes usuvad Kristusesse. Selleks saladuseks on sõna ristist, mis on narrus neile, kes hukkuvad, Jumala vägi ja tarkus aga neile, keda Jumal on valinud ja kutsunud, s.t kes päästetakse.

Jumala saladuste majapidaja ülesanne on seda sõnumit kuulutada, ustavalt ja midagi varjule jätmata, muidugi taolisel viisil, mis on koosõlas kuulajate vastuvõtuvõimega:

«Ka mina, vennad, ei võinud rääkida teile kui vaimsetele, vaid pidin rääkima kui lihalikele, nagu väetitele lastele Kristuses. Ma jootsin teile piima ega andnud tahket rooga, sest seda te ei oleks veel talunud. Kuid ega te nüüdki veel talu, sest et olete ju alles lihalikud.» (1Kr 3:1jj)

Paulus võrdleb ennast ja teisi apostleid (või sõnakuulutajaid) põllumeeste ja hooneehitajatega, rõhutades mõlema võrdpildi puhul, et nad ei vastuta mitte inimeste, vaid Jumala ees, kes on viimselt ka see, kes laseb tööl korda minna ja vilja kanda: «Mina istutasin, Apollos kastis, kuid Jumal laskis kasvada. Nõnda siis ei ole midagi see, kes istutab, ega see, kes kastab, vaid Jumal, kes kasvatab. Istutaja ja kastja teevad sama tööd, aga kumbki saab oma palga vastavalt oma vaevanägemisele. Sest Jumala kaastöölised oleme meie; Jumala põllumaa, Jumala hoone olete teie. Mulle antud Jumala armu järgi olen ma kui tark hooneehitaja rajanud aluse, aga teine ehitab sellele. Igaüks vaadaku siis, kuidas ta ehitab! Jah, teist alust ei saa keegi rajada selle kõrvale, mis on juba olemas – see on Jeesus Kristus.» (1Kr 3:6–11)

Kuigi sõna *μυστήριον* – «müsteerium», «saladus» – viib mõtted tahes-tahmata ka sakramentidele, ei saa Pauluse sõnu siin nendega otseselt seostada või vähemalt mitte piirata. Hilisemas kiriklikus kontekstis – aga võib-olla ka juba Pauluse-aegses, kuna siinsamas kirjas kõneleb ta nii ristimisest kui armulauast – on sakramendid kahtlemata lahutamatud Jumala saladuste majapidaja kutsumusest ja ülesannetest, ent on täiesti selge, et Paulus peab Jumala saladuse all silmas eeskätt kuulutust ristilöödud ja surnuist üles tõusnud Kristusest.¹⁵

Pauluse sõnad kohtumõistmisest – või õigemini kohtumõistmisest loobumisest –, mis on tõenäoliselt ajendatud tema vastu suunatud isiklikust kriitikast, kujutavad endast üsna universaalset õpetussõna, mida ei tohi siiski taandada pelgaks manitsuseks hoiduda ennatlikust otsustamisest ja tegutsemisest. Apostel vastandab siin omavahel «inimliku päeva» ja «õige aja», ning võime olla päris kindlad, et viimase all peab ta silmas eeskätt sedasama, mida päris kirja alguses: «Te olete ju kõige poolest saanud rikkaks Temas, igasuguses sõnas ja igasuguses mõistmisest, kuna tunnistus Kristusest on teie kinnitatud, nii et teil ei ole puudu ühestki armuannist, oodates meie Issanda Jeesuse Kristuse ilmumist. Tema kinnitab teid ka lõpuni, et te oleksite laitmatult puhtad meie Issanda Jeesuse Kristuse päeval.» (1Kr 1:5–8)

¹⁵ Vanakirikliku ja sellele toetuva luterliku arusaama järgi siin tegelikult mingit vastandumist ei ole: «Jumal ärgitab meie südant nii sõna kui ka riituse kaudu uskuma ja usku vastu võtma, nagu ütleb Paulus: «Usk tuleb kuuldust.» Aga nagu sõna satub meie kõrvu, et puudutada südant, nii jääb riitus meile silma, et mõjutada südant. Sõnal ja riitusel on üks ja seesama toime, nagu on tabavalt öelnud Augustinus, et sakrament kujutab endast nähtavat Sõna, sest riitus võetakse vastu silmade läbi ja ta on justkui Sõna pilt, mis tähistab sedasama, mis Sõna ise. Sellepärast on nende mõlema toime üks ja seesama.» (Augsburgi usutunnistuse apoloogia XIII)

«Inimlikule päevale» vastandub Issanda Jeesuse Kristuse päev – ning inimlikule juurdlemisele või kohtumõistmisele jumalik kohus. Inimlik kohus on «tähtsusetu», pisim asi üldse, «täpes» (vt vastavat keelelist märkust), Jumala kohus teeb aga kõik asjad selgeks ja lõplikuks, tuues esile ka südamete kavatsused või motiivid ja andes hinnangu sellele, kuivõrd inimesed on olnud oma kutsumuses ja Jumalalt saadud ülesannete täitmisel ustavad. Jumala kohus toob nähtavale kõik – ka selle, mis on [inimsilme ja -mõistuse eest] peidetud pimeduse sügavusse: «Kord saab igäühe töö avalikuks. Issanda päev teeb selle teatavaks, sest see ilmub tules, ja tuli katsub läbi igäühe töö, missugune see on. Kui kellegi töö, mis ta on ehitanud, jääb püsima, siis ta saab palga.» (1Kr 3:13j)

See ei puuduta enam mitte üksnes apostleid ja teisi sõnakuulutajaid, vaid kõiki kristlasi, kusjuures Paulus näitab järgnevalt, et ta näeb omaenda ustavuse mõõdupuuna ka nende ustavust, kes on tema kuulutuse läbi usklikuks saanud: «Ma ei kirjuta seda teie häbistamiseks, vaid et teid manitseda nagu oma armsaid lapsi. Sest kui teil oleks ka kümme tuhat kasvatajat Kristuses, ometi ei ole teil mitut isa – evangeeliumi kaudu olen mina teid sünnitanud Jeesuses Kristuses. Sellepärast ma kutsun teid üles: võtke mind eeskujuks!» (1Kr 4:14jj)

Jutluseks

Advendiaja kolmanda pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Valmistage Issanda teed». Käsiraamat nimetab, et pühapäeva keskmes on Ristija Johannes oma kutsega patukahetsusele ja meelearandusele ning et Johannes osutab Jeesusele kui Jumala Tallele, kes kannab ära maailma patu.

Tuleb tõdeda, et väide, et «pühapäeva keskmes on Ristija Johannes», on sisulises vastuolus Ristija Johannese enda tunnistusega, mis seisneb õigupoolest selles, et tema ainsaks rolliks on osutada sellele, kes on tõeliselt keskpunktis, kes «seisab teie keskel» (vrd Jh 1:26), isegi kui Teda ära ei tunta või koguni tähele ei panda.

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Jr 3:21–25) löik Jumala nukrast mõtisklusest Iisraeli soo üle, keda Ta on tahtnud näha oma lastena, ent kes on Talle truudust murdnud ning Issanda, oma Jumala, unustanud. Jumal kutsub oma rahvast pöörduma ja Tema juurde tagasi minema, kinnitades, et üksnes Tema on nende pääste.

Esimese lugemisaasta Evangeelium (Mt 11:2–10) kõneleb sellest, kuidas Jeesus vastab Tema juurde tulnud Ristija Johannese jüngrite küsimusele «Kas Sina oled see, kes pidi tulema, või jääme ootama teist?» Jesaja prohvetikuulutusi parafraseerides: «Minge teatage Johannesele, mida te kuulete ja näete: pimedad näevad jälle ja jalutud kõnnivad, pidalitõbised saavad puhtaks ja kurdid kuulevad ja surnud tõusevad üles ja vaestele

kuulutatakse evangeeliumi ja õnnis on see, kes ei pahanda ennast minu pärast!», ning kõneleb seejärel rahvale Johannesest kui sellest, kelles on täidetud prohvet Malakia kaudu antud tõotus: «Vaata, ma saadan Sinu eele oma käskjala, kes tasandab Sinu tee Su ees.»

Epistlit seob nende kahe lugemisega vähemalt kaudselt viide Issanda päevale ja kohtumõistmisele, mis teeb kõik selgeks ja avalikuks ning toob igähele talle kohase «kiituse» – olgu see positiivne või negatiivne. Siiski ei peaks jutluses keskenduma mitte ainult lõpuajale ega viimsele kohtule ega isegi mitte [enneaegse] inimliku kohtumõistmise lubamatusele, vaid pigem rõhutama seda, mida apostel ütleb praeguse aja kohta: *praegu* me oleme Kristuse sulased või kaastöölised; ka *praegu* on apostlite ametijärglaste, s.t kiriku kätte usaldatud Jumala armu saladused, mille eest hoolitsejailt ja mille jagajailt nõutakse ustavust; just *praegu* on aeg kuulutada ja võtta kuulda sõna ristist, s.t rõõmusõnumit ristilöödud ja surnuist üles tõusnud Jeesusest Kristusest, kes on meie pääste, lunastus, tarkus, õigus ja pühitsus.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Me elame «vahepeelses» ajas: Kristuse esimese ja teise tulemise vahelises ajas. See on Kristuse aeg, ning nagu see aeg, nii oleme ka meie Tema omad, Tema päralt (1Kr 3:23). Ühtlasi oleme Tema sulased ehk kaastöölised, ja nagu kord apostlite, nii on nüüd kogu kiriku kätte usaldatud Jumala saladuste majapidamine. Nõnda peaks meie esimeseks püüdluseks olema ustavus selles majapidamises, truudus oma Issandale. Mitte selleks, et meeldida inimestele, isegi mitte selleks, et ise südamerahu tunda, vaid selleks, et olla kuulekad ja meelepärased Temale, kelle omad me oleme.
2. See «Jumala saladus», mille Ta on meie kätte usaldanud, on sõna ristist, s.t rõõmusõnum Jeesusest Kristusest, kes on meie eest risti löödud, surnud ja surnuist üles tõusnud ning meid seeläbi lunastanud ja Jumalaga lepitanud. See sõna on vastuvõetamatu narrus neile, kes otsivad inimlikku tarkust ja suurust, aga see on päästesõna neile, kes suudavad selle Jumala Vaimu abiga tõelise tarkusena ära tunda ja vastu võtta. See on meie ainus lootus, sest, Paulust parafraseerides, kui Kristus ei ole ristil surnud ega surnuist üles tõusnud, siis me oleme armetuimad kõigist inimestest – et Ta aga on, siis oleme võitjad koos Temaga (vrd 1Kr 15:19.57).
3. Kristuse esimene tulemine tõi meile lunastuse – Tema teine tulemine toob lõpliku lahenduse kõigele: igavese elu ja õndsuse õigeksmõistetuile, igavese karistuse hukkamõistetuile. Ei õigeks- ega hukka mõistmine sõltu tänu Jumalale inimestest – isegi meist endist mitte –, vaid üksnes Temast, kes on halastaja ja armuline, pika meelega ja rikas heldusest. Jah, Ta nõuab meilt ustavust, aga sellegi aluseks on eeskätt Tema arm, kes on ustav ja kelle poolt oleme «kutsutud osadusse Tema Poja Jeesuse Kristuse, meie Issandaga» (1Kr 1:9) – s.t viimselt on meiegi ustavus mitte niivõrd meie, vaid eeskätt Tema töö.